

*Секція: Економіка та управління національним господарством,
модернізація національних моделей економічних систем.*

Малишко Є.О., к.е.н., викладач

Харківський національно економічний університет імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

ІНВЕСТИЦІЇ В НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Система недержавного пенсійного забезпечення (третій рівень пенсійної системи) діє з 2004 року з прийняттям Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [1], залишається не розвинутою бо у сучасній ринковій економічній системі вона є неефективною. Це підтверджено неспроможністю забезпечити високі розміри обов'язкових пенсійних відрахувань та збільшенням частки осіб похилого віку у загальній структурі населення України. Недержавні пенсійні фонди в Україні є досі перспективним напрямком індивідуального накопичення коштів.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних та практичних аспектів діяльності недержавного пенсійного забезпечення зробили як українські так і зарубіжні дослідники, серед яких слід відзначити Н. О. Небаба, Л. П. Лондар, Дж. Стігліц, І. Ю. Кондрат, А. Федоренко, В. Базилевич, Т. Бондарчук, Н. Н. Внукова, О. Коваль, Н. Науменко, Л. Птащенко, Н. В. Ткаченко, Н. Ковальова, О. Жаркова, Л. Г. Стожок та ін.

Головним фактором розвитку пенсійної системи в Україні є використання недержавного пенсійного забезпечення (на далі – НПЗ) як джерело інвестиційних ресурсів. НПЗ ґрунтується на засадах добровільної

участі громадян при формуванні пенсійних накопичень з метою отримання пенсійних виплат.

Недержавний пенсійний фонд (на далі – НПФ) – це фінансова установа, що наділена роллю посередника при виконанні функцій формування заощаджень та інвестування [2]. Ефективність діяльності НПФ залежить від інвестиційної привабливості, проте на сьогодні є чітко виражений дефіцит інвестиційних ресурсів. НПФ на ринку фінансових послуг мають конкурентні переваги перед іншими учасниками, адже залучають довгострокові інвестиційні ресурси. Накопичення коштів учасниками фонду є основною метою інвестиційної діяльності НПФ.

НПФ є потужним інвестиційним інвестором, що здатен акумулювати великі інвестиційні ресурси, втім залишається низка проблем, рішення яких забезпечить переваги на ринку фінансових послуг, а саме:

- низький рівень обізнаності населення щодо принципів діяльності;
- низький рівень довіри громадян;
- обмеженість фінансових інструментів для ефективного інвестування;
- неефективне державне регулювання та оподаткування;
- недостатній розвиток фінансових ринків в Україні.

Інвестування пенсійних активів є насамперед збереження пенсійних заощаджень громадян, що забезпечить у майбутньому стабільний дохід пенсіонерів. Законодавством встановлено чіткі інвестиційні можливості НПФ, засновані на дотриманні правил та нормативів, що менш популярні у інших країнах.

Інвестиційний потенціал НПФ дуже високий. Аналізуючи динаміку структури основних інвестицій НПФ в Україні за 2015–16 рр. та першу половину 2017 року фактичний стан обсягу інвестицій є незначним. Протягом 2016 року відбувся приріст вкладень в цінні папери, дохід яких гарантовано Кабінетом Міністрів України. В порівнянні з 2015 роком,

відбулося незначне інвестування пенсійних активів в акції іноземних емітентів 0,5 млн. грн. від загальної вартості. У 2016 році прибуток від інвестування НПФ в Україні склав лише 698 млн грн. Дохід від інвестування пенсійних активів збільшився у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 23,9%. У першій половині 2017 року тенденції до збільшення збереглися та склало 1227,3 млн.грн. [3, 4]. Для забезпечення економічного зростання, вітчизняним НПФ слід використовувати основні напрямки інвестування пенсійних активів опираючись на досвід інших країн світу, а саме вкладення в акції та облігації. Зазначено, що диверсифікація інвестиційного портфелю за рахунок інвестицій у цінні папери іноземних емітентів, які є надійними на міжнародному фондовому ринку, сприятиме збереженню та примноженню активів НПФ.

Пенсійні фонди займають важливе місце серед інституційних інвесторів. Пасивні операції НПФ залежать від активної участі підприємств, тим самим забезпечуючи надходження внесків вкладниками. Використання методичного підходу до вибору фінансової стратегії недержавного пенсійного забезпечення суб'єктами підприємництва, особливістю якого є визначення варіативності пенсійних вкладень суб'єкта підприємництва між суб'єктами НПЗ (НПФ, страховою компанією і банком) залежно від питомої ваги розміщення пенсійних накопичень між ними та встановлення умов формування оптимального плану пенсійного проекту, що забезпечить оптимальний перерозподіл пенсійних накопичень між усіма суб'єктами НПЗ і зростання інвестиційного доходу суб'єктів підприємництва [5].

Досліджуючи тенденції розвитку НПФ встановлено необхідність пошуку фінансових інструментів як дієвих механізмів щодо перспективного напрямку удосконалення пенсійної системи в Україні. Перетворення НПФ в Україні як основного фактору розвитку економіки

забезпечить підвищення рівня соціального захисту населення та збільшенню обсягів інвестування реального сектору економіки.

Література:

1. Про недержавне пенсійне забезпечення: закон України від 09.07.2003 № 1057-IV(зі змінами і доповненнями № 2148-VIII від 03.10.2017). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (дата звернення: 01.10.2017).

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://www.nfp.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2017).

3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2016. URL: https://nfp.gov.ua/files/17_Dep_Repetska/NPF_IV_kv%202016.pdf (дата звернення: 01.10.2017).

4. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.06.2017. URL: https://nfp.gov.ua/files/17_Dep_Repetska/NPF_II_kv%202017.pdf (дата звернення: 01.10.2017).

5. Малишко Є.О. Вибір фінансових стратегій недержавного пенсійного забезпечення суб'єктами підприємництва / автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Є.О. Малишко. – Х., 2016. – 21с.